

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Політична історія України XX-XXI століть»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Освітня програма «Історія України»

Рік навчання 2, семестр 3

Форма навчання денна (денна, заочна)

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська (українська, англійська, німецька)

Лектор курсу

Любовець Олена Миколаївна, доктор історичних наук

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук,
e-mail olena_lubovec@ukr.net

Сторінка курсу veLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2647>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна «Політична історія України XX-XXI століть» є професійно орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців (за третім) освітньо-науковим) рівнем.

Мета дисципліни «Політична історія України XX-XXI століть» – здобуття аспірантами теоретичних і практичних знань і навичок із проблематики дослідження суспільно-політичного розвитку України в XX-XXI ст.

Завданням дисципліни є вивчення процесів формування і розвитку політичних світоглядних засад, становлення державних та політичних структур і окремих інститутів, а також функціонування політичної сфери.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

- розуміти закономірності розвитку політичного життя українського суспільства в XX-XXI ст.;
- характеризувати структуру політичних систем, складовою яких були українські землі в XX ст.;
- розуміти процеси генези, розвитку політичних ідей української державності та соборності й опанування їх народом;

- аналізувати діяльність державних інститутів, політичних партій і громадських організацій України протягом ХХ-ХХІ ст.;
- знати особливості розвитку політичного процесу та функціонування політичної системи сучасної незалежної України.

Дисципліна «Політична історія України ХХ-ХХІ століть» забезпечує низку загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою «Історія України». Серед них:

Інтегральна. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК 5. Комплексність та системний підхід до проведення наукових досліджень із дотриманням академічної доброчесності.

ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати високу якість виконаних робіт.

ЗК 14. Комплексність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійноорієнтованої діяльності.

СК 1. Комплексність у проведенні досліджень у галузі історії.

СК 3. Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної історичної науки.

СК 5. Комплексність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем в історичній галузі.

СК 7. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

СК 9. Здатність брати участь у критичному діалозі. Здатність брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію.

СК 11. Комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань в історичній галузі та суміжних з ним сферах гуманітарних наук.

СК 13. Здатність відрізнити специфіку підходів до розв'язання вирішення проблем у галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

СК 14. Здатність репрезентувати результати наукових досліджень в ЗМІ, мистецтві, літературі.

Вивчення дисципліни «Політична історія України ХХ-ХХІ століть» забезпечує низку програмних результатів навчання передбачених освітньо-науковою програмою «Історія України». Серед них:

РН 02. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.

РН 07. Продукувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.

РН 10. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.

РН 12. Формулювати та перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні наукові аргументи і докази, підтвержені історичними джерелами.

РН 14. Сприймати, досліджувати та викладати історію України, зокрема, її аграрну історію, в широкому контексті світового історичного процесу.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/се мінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1				
<p>Тема 1. Політичний розвиток українських земель в складі Російської та Австро-Угорської імперій на початку XX ст. (1900-1917 рр.).</p>	2/4	<p>Аналізувати політичну систему Російської та Австро-Угорської імперій та становище українських земель.</p> <p>Характеризувати основні етапи становлення та засади української ідеї.</p> <p>Розуміти процес оформлення та становлення політичних партій в Наддніпрянській та Західній Україні.</p> <p>Характеризувати умови та практику парламентської діяльності українських фракцій в Державних Думах, австрійському парламенті та Галицькому Сеймі..</p> <p>Аналізувати зростання національно-визвольного руху в період I світової війни.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10
<p>Тема 2. Українська революція і альтернативи національного державотворення в 1917-1921 рр.</p>	2/4	<p>Розуміти основні причини, завдання та характерні ознаки Української революції 1917-1921 рр.</p> <p>Мати структуроване уявлення щодо альтернатив національного державотворення в 1917-1921 рр.</p> <p>Аналізувати державотворчу діяльність Центральної Ради, гетьманського уряду П.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10

		<p>Скоропадського, Директорії УНР, урядів ЗУНР.</p> <p>Характеризувати політичну систему УНР, Української Держави, ЗУНР, УСРР.</p> <p>Знати особливості становлення та функціонування багатопартійності революційної доби 1917-1921 рр.</p> <p>Розуміти причини поразки та уроки Української революції 1917-1921 рр. для сьогодення.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 3. Особливості політичного становища українських земель в складі СРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини в міжвоєнний період.</p>	2/4	<p>Аналізувати особливості становлення та еволюцію радянської політичної системи та положення УСРР.</p> <p>Розуміти сутність політики українізації та її значення в контексті розвитку української нації.</p> <p>Мати структуроване уявлення щодо основних ознак радянського тоталітаризму та особливості його функціонування в УСРР.</p> <p>Розуміти особливості інтегрування українців до політичних систем Польщі, Румунії та Чехословаччини.</p> <p>Вміти робити порівняльний аналіз політичного становища українських земель в складі СРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини.</p> <p>Знати особливості функціонування українських</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10

		<p>політичних партій в Польщі, Румунії та Чехословаччини.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 4. Суспільно-політичні зміни в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови.</p>	2/4	<p>Розуміти сутність «українського питання» напередодні та в роки Другої світової війни.</p> <p>Аналізувати цілі та завдання політичних сил, які діяли на терені українських землях в роки Другої світової війни.</p> <p>Знати політичні уроки Другої світової війни для України.</p> <p>Мати структуроване уявлення щодо суперечливості політики «радянзації» в західноукраїнських землях в післявоєнний період.</p> <p>Розуміти суперечливість суспільно-політичного розвитку України в другій половині 1940-х – першій половині 1950-х років.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10
Модуль 2				
<p>Тема 5. Характерні риси політичного життя України в післявоєнний період.</p>	2/4	<p>Розуміти причини та сутнісні ознаки кризи тоталітарного режиму.</p> <p>Знати основні етапи та особливості процесу десталінізації суспільно-політичного і культурного життя України.</p> <p>Характеризувати політичні наслідки соціально-економічних реформ для України.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10

		<p>Розуміти причини реваншу командно-адміністративної системи в другій половині 1960-х років і наслідки для України.</p> <p>Аналізувати політичні доктрини руху шестидесятників та дисидентів.</p> <p>Аналізувати процес наростання системної кризи радянської політичної системи.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 6. Суспільно-політичні трансформації в Україні доби перебудови.</p>	1/2	<p>Мати структуроване уявлення щодо спроб подолання суспільно-політичної кризи в СРСР та наслідків для України.</p> <p>Розуміти сутність політичної реформи М. Горбачова.</p> <p>Характеризувати спроби оформлення нового Союзного договору та причини провалу.</p> <p>Аналізувати тенденції формування багатопартійності в Україні, знати політичні доктрини новостворених партій.</p> <p>Вміти пояснити причини провалу політики перебудови.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	5
<p>Тема 7. Здобуття незалежності та становлення Української держави.</p>	2/2	<p>Характеризувати умови здобуття Україною статусу незалежної держави.</p> <p>Аналізувати етапи становлення вітчизняної політичної системи, конституювання</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	5

		<p>парламентаризму та інституту президенства.</p> <p>Характеризувати особливості формування вітчизняної багатопартійності.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 8. Політичний розвиток України в XXI ст.</p>	2/6	<p>Характеризувати сутнісні зміни політичної системи України в XXI ст.</p> <p>Розуміти національну стратегію державного розвитку України.</p> <p>Знати причини та наслідки «помаранчевої революції» та революції Гідності в контексті розвитку політичної системи України.</p> <p>Аналізувати причини російсько-української війни та її вплив на зміну системи міжнародного світопорядку.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10
Всього годин	15/30			70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). З початком сесії виконання і розміщення завдань припиняється.
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Всі додаткові роботи (самостійна робота) повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні текстові посилання на

	використану літературу, а також мають бути результатом індивідуальної науково-дослідної роботи з високим (не менше 70 %) відсотком унікальності.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ АСПІРАНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

Рекомендована література

Основна:

Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с.

Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. 620 с.

Історія державності України : експерим. підруч. / За заг. ред. О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша. Харків : Одиссей, 2004. 607 с.

Історія України та її державності : навч. посіб. для студ. і викл. вищ. навч. закл. / Л. Є. Дещинський та ін. Львів : Бескид Біт, 2005. 368 с.

Крупник Л.О. Історія України: формування етносів, нації, державності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учб. літ., 2009. 216 с.

Литвин В. М. Незасвоєні уроки: 1917-1991. Київ: Видавничий дім "АДЕФ–Україна", 2023. 1032 с.

Політика в особах. (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За заг. ред. Ф. М. Рудича. Київ : ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 400 с.

Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / Голов. ред. І. Ф. Курас. Київ : Генеза, 2002. – Т. 1 : На зламі століть (кінець ХІХ ст. – 1917 р.). 424 с.

Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / Голов. ред. І. Ф. Курас. Київ : Генеза, 2002. – Т. 2 : Революції в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917-1920). [Б. м.] : [б. в.], 2003. 480 с.

Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / Голов. ред. І. Ф. Курас. Київ : Генеза, 2002. – Т.3 : Утвердження радянського ладу в Україні (1921-1938). [Б. м.] : [б. в.], 2003. 448 с.

Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / Голов. ред. І. Ф. Курас. Київ : Генеза, 2002. – Т. 4 : Україна у Другій світовій війні (1939-1945). [Б. м.] : [б. в.], 2003. 584 с.

Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / Голов. ред. І. Ф. Курас. Київ : Генеза, 2002. – Т. 6 : Від тоталітаризму до демократії (1945-2002). Київ : [б. в.], 2003. 696 с.

Політична історія України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. К. Швидько та ін. Дніпро : НГУ, 2005. 218 с.

Політична історія України. ХХ ст.: Підручн. Для студ. Вищ. Навч. закл. / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, А.А. Костриця. К.: МАУП, 2006. 696 с.

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / Інститут історії України НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса.- Київ, 2008.

Сливка Ю. Ю. Політична історія України ХІХ – поч. ХХІ ст. : монографія. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015. 641 с.

Соціально-економічна модернізація в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). Аналітична записка / Відп. ред. О. П. Реєнт. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 98 с.

Танцюра В.І. Політична історія України : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2008. 552 с.

Україна: політична історія ХХ – початок ХХІ століття / Редрада: В.М. Литвин (голова) та ін. Редкол. В.А. Смолій, Ю.А. Левінець (співголови) та ін. К.: Парламентське вид-во, 2007. 1028 с.

Україна: хроніка ХХІ століття. Роки 2001–2011 / За заг. ред. В. А. Смолія; Авт. кол.: О. В. Андрощук (відп. ред.), О. Ю. Гайдай, Л. В. Ковпак, О. П. Коляструк, С. С. Падалка, В. Г. Тищенко, О. В. Черниш, О. О. Чертопалов, Т. С. Шульга. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 728 с.

Українське століття (1921-2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Відп. ред. В. Смолій; Наук. конс. Г. Боряк; Авт. кол.: Т. Водотика, В. Головка, Ст. Кульчицький, Л. Якубова. К.: ТОВ "Видавництво "Кліо""", 2021. 560 с.

Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

Додаткова:

30 років Незалежності України: наукове осмислення. Бібліографія / Упоряд. Д. Г. Стегній; Ред. З. Х. Мусіна; Наук. ред., вступ. ст.: Г. В. Боряк, В. В. Головка. Міністерство культури та інформаційної політики України; Національна історична бібліотека України; Інститут історії України НАН України; Український інститут книги. К.: Вид. дім "Вініченко", 2021. 635 с.

Випробовуючи долю, гартуючи волю. Україна й українці в ХХ – на початку ХХІ ст. У 3-х кн. – Кн. 1: УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ В 1917-1939 рр. / Авт. кол.: Г. Єфіменко, С. Кульчицький, Р. Пиріг, В. Скальський, Л. Якубова. НАН України. Інститут історії України. – К.: ТОВ "Видавництво "Кліо""", 2021.

Випробовуючи долю, гартуючи волю. Україна й українці в ХХ – на початку ХХІ ст. У 3-х кн. – Кн. 2: ВІД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ДО ХОЛОДНОЇ: ВІЙНИ В ДОЛІ УКРАЇНИ / Авт. кол.: В. Даниленко, В. Крупина, С. Кульчицький, О. Лисенко, О. Стяжкіна, Л. Якубова. НАН України. Інститут історії України. – К.: ТОВ "Видавництво "Кліо""", 2021.

Випробовуючи долю, гартуючи волю. Україна й українці в ХХ – на початку ХХІ ст. У 3-х кн. – Кн. 3: ТРИДЦЯТЬ РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ: ВИКЛИКИ, ВИПРОБУВАННЯ, ВІДПОВІДІ / Авт. кол.: В. Головка, Л. Якубова. НАН України. Інститут історії України. – К.: ТОВ "Видавництво "Кліо""", 2021.

Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 544 с.

Реєнт О. Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні (кінець ХVІІІ – перші десятиліття ХХ століття). У 2-х кн. – Кн. 1 / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 846 с.

Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні (кінець XVIII – перші десятиліття XX століття). У 2-х кн. Кн. 2 / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 818 с.

Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності: національна доповідь / Ред. кол.: С. І. Пирожков, В. А. Смолій, Г. В. Боряк, Я. В. Верменич, С. С. Дембіцький, О. М. Майборода, С. В. Стоєцький, Н. В. Хамітов, Л. Д. Якубова, О. В. Ясь. НАН України. Інститут історії України. К: Ніка-Центр, 2020. 356 с.

Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси: Колективна монографія / Відп. ред. В. Даниленко; Упоряд.: В. Крупина, М. Смольницька. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 959 с.

Хроніка української революції 1917-1921 рр. Науково-довідкове видання. – Ч. 1: 1917-1918 рр. / Авт. кол.: В. Верстюк (керівник), Г. Басара-Тилішак, О. Бойко, О. Кудлай, О. Лупандін, Т. Осташко, Р. Тимченко, В. Скальський. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 532 с.

Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: людність та імперії / НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 436 с., 96 с.

Якубова Л. Україна та українці в світоглядній матриці "руського мира". Аналітична записка / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 72 с.

Якубова Л. До свободи крізь вогонь: Україна проти рашизму. Київ: ТОВ "Видавництво "Кліо"", 2023. 432 с.